

સમાવિષ્ટ અધ્યયન નિષ્પત્તિ: (માત્ર શિક્ષકો માટે)

- આસપાસની લંબચોરસ વસ્તુઓ જેવી કે વર્ગખંડનું ભોંયત્તિયું અને ચોકબોક્સની સપાટીની પરિમિતિ અને ક્ષેત્રફળ શોધી શકે છે.
- વિવિધ પ્રક્રિયાઓના સામાન્યીકરણ માટે ચલનો ઉપયોગ કરે છે. દા.ત. લંબચોરસની લંબાઈ x એકમ અને પહોળાઈ 3 એકમ હોય તો તેની પરિમિતિ $6x$

પ્રશ્ન-1 જવાબ આપો.

(5)

1. એક ચોરસની બાજુનું માપ 5 સે.મી. છે જો બાજુનું માપ બમણું કરવામાં આવે તો તેનું

ક્ષેત્રફળ કેટલા ગણું થાય? જવાબ: બાજુનું માપ 10 સે.મી હોય તો ચોરસનું ક્ષેત્રફળ=લંબાઈxલંબાઈ=10x10=100 ચો.સેમી

2. $2x+6=0$ સમીકરણનો ઉકેલ શું થાય? $\therefore 2x+6=0 \therefore 2x = -6 \therefore x = \frac{-6}{2} \therefore x=-3$

3. કોઈ સંખ્યામાં -5 ઉમેરતા 17 મળે છે. સમીકરણ બનાવો. સમીકરણ : $x + (-5) = 17$

4. $x-3 = -6$ નો ઉકેલ શોધો. ઉકેલ $\therefore x-3 = -6 \therefore x = -6+3 \therefore x = -3$

5. $x + 4 = 12$ સમીકરણ માટે 'કોઈ એક સંખ્યામાં....' થી શરૂ કરીને આખું વિધાન લખો

વિધાન : 'કોઈ એક સંખ્યામાં ચાર ઉમેરતા પરિણામ બાર મળે છે.'

પ્રશ્ન-2 ખાલી જગ્યા પૂરો

(8)

1. એક ચોરસ અને એક લંબચોરસની પરિમિતિ સમાન છે. જો લંબચોરસમાં લંબાઈ 6 સેમી અને પહોળાઈ 2 સેમી છે તો લંબચોરસ અને ચોરસનું ક્ષેત્રફળ શોધો. પ્રશ્ન : 2 (1)

લંબચોરસની પરિમિતી = 2 (લંબાઈ + પહોળાઈ) = 2(6+2) = 2(8) = 16 સેમી

2. એકમનો અંક 9 હોય તેવી બે અંકની કેટલી સંખ્યાઓ હોય? નવ ચોરસની પરિમિતિ = $4x$ લંબાઈ $\therefore 16 = 4x$ લંબાઈ \therefore લંબાઈ = 4 સેમી ચોરસનું ક્ષેત્રફળ = લંબાઈ x લંબાઈ = $4 \times 4 = 16$ ચો.સેમી

3. પ્રકાશની હાલની ઉંમર x વર્ષ છે તો 7 વર્ષ પહેલા તેની ઉંમર કેવી રીતે દર્શાવાય? (2) 7 વર્ષ પહેલાની ઉંમર = $x - 7$ વર્ષ

4. એક ચોરસની પરિમિતિ અને તેનું ક્ષેત્રફળ સમાન છે. તો તે ચોરસની બાજુની લંબાઈ કેટલા એકમ થાય? (3) જવાબ : ચોરસની પરિમિતિ અને ક્ષેત્રફળ સમાન હોય તો ચોરસ બાજુની લંબાઈ 4 એકમ થાય

પ્રશ્ન-3 દાખલા ગણો

(12)

1. એક લંબચોરસ સાદડીની લંબાઈ 2 મીટર અને પહોળાઈ 1 મીટર છે. તે સાદડીમાંથી 1 મીટર અને 0.5 મીટરના માપનો ટૂકડો કાપવામાં આવે તો તેની પરિમિતિ અને ક્ષેત્રફળમાં શું ફેરફાર થશે?

2. ધારો કે તમારી શાળાના એક વર્ગખંડની લંબાઈ 5 મીટર અને પહોળાઈ 4 મીટર છે જો તેમાં 25 સેમી બાજુવાળી ચોરસ લાદીઓથી ભોંયતળિયાને ઢાંકવું હોય તો કેટલી લાદી જોઈએ? પ્રશ્ન 3- 3(ii)

3. i. જો ચલ x ની કિંમત $\frac{1}{3}$ હોય તો $3x+5$ ની કિંમત શોધો.

$$\begin{aligned} & 3x+5 \\ & = \left(3 \times \frac{1}{3} \right) + 5 = 1 + 5 = 6 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} & 4y+16 \\ & = 4(-4) + 16 = -16 + 16 = 0 \end{aligned}$$

ii. જો ચલ y ની કિંમત -4 હોય તો $4y+16$ ની કિંમત શોધો.

પ્રશ્ન 3-1 સાદડીનું ક્ષેત્રફળ = લંબાઈ x પહોળાઈ = $2 \times 1 = 2$ ચો.મી
સાદડીની પરિમિતિ = 2 (લંબાઈ + પહોળાઈ) = $2(2+1) = 2(3) = 6$ સેમી

ટુકડાનું ક્ષેત્રફળ = લંબાઈ x પહોળાઈ = $1 \times 0.5 = 0.5$ ચો.મી
ટુકડાની પરિમિતિ = 2 (લંબાઈ+પહોળાઈ) = $2(1+0.5) = 2(1.5) = 3$ સેમી
ક્ષેત્રફળ ફેરફાર = $2-0.5 = 1.5$ ચો.સેમી
પરિમિતિ ફેરફાર = $6-3 = 3$ સેમી

પ્રશ્ન 3-2

લંબચોરસનું ક્ષેત્રફળ = લંબાઈ x પહોળાઈ = $500 \times 400 = 200000$ ચો.સેમી

ચોરસ લાદીનું ક્ષેત્રફળ = લંબાઈ x લંબાઈ = $25 \times 25 = 625$ ચો.સેમી

ચો સેમી - ટાઇલ્સ
$$\frac{200000}{625} = \frac{25 \times 8000}{25 \times 25} = 320$$
 ટાઇલ્સ લગાવી પડે

સમાવિષ્ટ અધ્યયન નિષ્પત્તિ: (માત્ર શિક્ષકો માટે)

- બંધ સમતલીય આકૃતિઓની પરિમિતિ અને ક્ષેત્રફળ શોધે છે તથા વ્યવહારમાં તેનો ઉપયોગ કરે છે.
- બેઝિક પદાવલીઓના સરવાળા અને બાદબાકી કરે છે.
- મોટી સંખ્યાઓમાં ગુણાકાર અને ભાગાકાર આધારિત દાખલાઓનાં સાદુરૂપ આપવા માટે ઘાત સ્વરૂપનો ઉપયોગ કરે છે.

પ્રશ્ન-1 જવાબ આપો. (8)

1. વર્તુળની ત્રિજ્યા ચારગણી કરીએ તો ક્ષેત્રફળ ગણું થશે. 16
2. એક વર્તુળની ત્રિજ્યા 14 સેમી છે, તો તેનું ક્ષેત્રફળ 616 ચો.સેમી થશે.
3. m^3 માંથી n ના 10 ગણા બાદ કરતાં 900 વધે છે. આ વિધાનનું સમીકરણ થાય. $m^3 - 10n = 900$

4. $\left[\left(\frac{7}{11}\right)^3\right]^5 = \left(\frac{7}{11}\right)^{15}$

પ્રશ્ન-2 દાખલાઓ ગણો. (12)

1. 10 મીટર ત્રિજ્યા ધરાવતા વર્તુળનું ક્ષેત્રફળ શોધો. ($\pi = 3.14$)
2. 42 સેમી ત્રિજ્યાવાળા નાના ટ્રકના પૈડાને જમીન પર 200 આંટા ફેરવવામાં આવે તો તે પૈડું કેટલા મીટર અંતર કાપશે?

પ્રશ્ન : 2 (1)
વર્તુળનું ક્ષેત્રફળ = πr^2
= $314 \times 10 \times 10$
~~100~~
= 314 ચો.મીટર

3. નીચે આપેલ પદાવલીનો સરવાળો

$x^2 - 7xy + y^2$ અને $-6x^2 - 3xy + 3y^2$

4. 1800ના અવિભાજ્ય અવયવ પાડી ઘાત સ્વરૂપે દર્શાવો

પ્રશ્ન : 2 (3)
 $x^2 - 7xy + y^2$
 $-6x^2 - 3xy + 3y^2$

 $-5x^2 - 10xy + 4y^2$

વર્તુળનો પરિઘ = $2\pi r$
= $2 \times 22 \times 42$
= 44×42
= 264 સેમી
આટલું સેમી
1 - 264
200 - (?)

પ્રશ્ન : 2 (2)
સેમી મીટર
100 - 1 = 52800
52800 - (?) = 100
= 528 મીટર

$264 \times 200 = 52800$ સેમી

પ્રશ્ન-3 વર્ગખંડની એક દીવાલનું માપ 6 મીટર × 3.5 મીટર છે. આ દીવાલમાં આવેલી બારી તથા દરવાજાનાં માપ ક્રમશઃ 2 મીટર × 1 મીટર અને 2.25 મીટર × 1 મીટર છે. જો આ દીવાલને રંગકામ કરાવવું હોય તો એક ચોરસ મીટરના 400 રૂપિયા લેખે કેટલો ખર્ચ થાય તે શોધો. (5)

પ્રશ્ન : 2 (4)

2	1800
2	900
2	450
3	225
3	75
5	25
5	5
	1

$1800 = 2 \times 2 \times 2 \times 3 \times 3 \times 5 \times 5$

$= 2^3 \times 3^2 \times 5^2$

આમ, $1800 = 2^3 \times 3^2 \times 5^2$

પ્રશ્ન : 3 દિવાલનું ક્ષેત્રફળ = લંબાઈ × પહોળાઈ

= 6×3.5

= 21 ચો.મીટર

બારી + દરવાજાનું ક્ષેત્રફળ = (લંબાઈ × પહોળાઈ) + (લંબાઈ × પહોળાઈ)

= $(2 \times 1) + (2.25 \times 1)$

= 2 + 2.25

= 4.25 ચો.મીટર

રંગ કરવા માટેના ભાગનું ક્ષેત્રફળ = દિવાલનું ક્ષેત્રફળ - બારી દરવાજાનું ક્ષેત્રફળ

= 21.00 - 4.25

= 16.75 ચો.મીટર

ચો.મીટર રૂા ખર્ચ

1 - 400

16.75 - (?)

$\frac{1675 \times 400}{100} = 1675 \times 4 = 6700$ Rs. ખર્ચ થાય

યુનિટ ટેસ્ટ -2

ધોરણ: 8

વિષય: ગણિત

તારીખ: 23/02/2019

સમાવિષ્ટ એકમ-11, 12, 13

સમય-1 કલાક

કુલ ગુણ: 25

સમાવિષ્ટ અધ્યયન નિષ્પત્તિ: (માત્ર શિક્ષકો માટે)

- બહુકોણનું ક્ષેત્રફળ શોધે છે.
- લંબઘન અને નળાકાર વસ્તુઓનું પૃષ્ઠફળ અને ઘનફળ શોધે છે
- ઋણ ધાતાં કના દાખલા ગણે છે.
- સમપ્રમાણ અને વ્યસ્ત પ્રમાણને લગતા કોયડા ઉકેલે છે.

પ્ર-1 દાખલા ગણો.

(3)

- જો સમઘનનું કદ 729 ઘનસેમી. હોય તો તેનું પૃષ્ઠફળ કેટલું હશે?
- જો નળાકારની ત્રિજ્યા 7 સે.મી. અને ઊંચાઈ 10 સે.મી. હોય તો તે નળાકારનું કદ કેટલું હશે?
- $(\frac{1}{4})^{-2}$ ની કિંમત કેટલી થાય?

(1)
લંબઘનની લંબાઈ = 9 સે.મી
લંબઘનનું પૃષ્ઠફળ = $6l^2$
= $6(9)^2$
= $6(81)$
= 486 ચો.સેમી

(2) નળાકારનું ઘનફળ(કદ) = $\pi r^2 h$
= $\frac{22}{7} \times 7 \times 7 \times 10$
= $154 \times 10 = 1540$ ઘન સેમી

(3) $\frac{1}{4^2} = \frac{1}{16} = 16$ (18)

પ્ર-2 નીચેના દાખલા ગણો.

- એક વર્ગખંડની અદરની લંબાઈ 5 મીટર, પહોળાઈ 3 મીટર અને ઊંચાઈ 4 મી છે. જો તેને રંગ કરવાનો ખર્ચ રૂ. 300 પ્રતિ ચોરસમીટર હોય તો તેની દીવાલ અને છતને રંગવાનો કુલ ખર્ચ શોધો.
- જેનું ઘનફળ 216 ઘનસેમી અને આધારનું ક્ષેત્રફળ 36 ચોરસસેમી હોય, એવા લંબઘનની ઊંચાઈ શોધો.
- $\frac{3^{-5} \times 10^{-5} \times 125}{5^{-7} \times 6^{-5}}$ નું સાદુરૂપ આપો
- 0.00000057ને પ્રમાણિત સ્વરૂપમાં દર્શાવો
- એક ટ્રક 30 મિનિટમાં 14 કિ.મી. અંતર કાપે છે. આ જ ઝડપે ગતિ કરે તો 5 કલાકમાં કેટલું અંતર કાપશે?
- એક ફેક્ટરીમાં નિશ્ચિત સંખ્યાની વસ્તુઓ 63 દિવસમાં બનાવવા 42 યંત્રોની જરૂર પડે છે આ સંખ્યાની વસ્તુઓ 54 દિવસમાં બનાવવા કેટલાં યંત્રો જોઈએ?

(1) રંગવાના ભાગનું ક્ષેત્રફળ = ચારેય દિવાલોનું ક્ષેત્રફળ + છતનું ક્ષેત્રફળ
= $[2(l+b) \times h] + l \times b$
= $[2(5+3) \times 4] + 5 \times 3$
= $[2(8) \times 4] + 15$
= $16 \times 4 + 15 = 64 + 15 = 79$ ચોરસ સેમી

(2) સમઘનનું ઘનફળ = આધારનું ક્ષેત્રફળ x ઊંચાઈ
∴ 216 = 36 x ઊંચાઈ ∴ ઊંચાઈ = $\frac{216}{36} = 6$ સે.મી

(3) $\frac{3^{-5} \times 5^{-5} \times 2^5 \times 5^3}{5^{-7} \times 3^{-5} \times 2^{-5}} = 5^{-2+7} = 5^5$

(4) $\frac{57}{100000000} = \frac{5.7 \times 10}{10^9} = \frac{5.7 \times 10^{-7}}{10^7} = 5.7 \times 10^{-14}$

પ્ર-3

(4)

- એક નળાકાર ટાંકીની ત્રિજ્યા 2 મીટર અને લંબાઈ 7 મીટર છે. આ ટાંકીમાં કેટલા લિટર દૂધ ભરી શકાશે?

(5) સમપ્રમાણ
 $x_1 = 30$ મિનિટ $y_1 = 14$ કિ.મી
 $x_2 = 300$ મિનિટ $y_2 = (?)$
 $\frac{x_1}{y_1} = \frac{x_2}{y_2}$
 $\frac{30}{14} = \frac{300}{y_2}$
 $y_2 = \frac{300 \times 14}{30} \therefore y_2 = 140$ કિ.મી

(6) વ્યસ્ત પ્રમાણ
 $x_1 = 63$ દિવસ $y_1 = 42$ યંત્ર
 $x_2 = 54$ દિવસ $y_2 = (?)$
 $\frac{x_1}{x_2} = \frac{y_1}{y_2}$
 $\frac{63}{54} = \frac{42}{y_2}$
 $y_2 = \frac{9 \times 7 \times 6 \times 7}{9 \times 6}$
 $y_2 = 7 \times 7 = 49$ યંત્રો જોઈશે.

પ્રશ્ન : 3 (1)
નળાકારનું ઘનફળ(કદ) = $\pi r^2 h$
= $\frac{22}{7} \times 2 \times 2 \times 7$
= 88 ઘન મીટર
ઘનમીટર લિટર
1 - 1000
88 - (?)
= 1000 x 88
= 88000 લિટર
દૂધ ભરી શકાશે